

Module

Verkoop van non-food

Inhoudstafel

1.	Inleiding	5
1.1	Toepassingsgebied	5
1.2	Hoe deze module toepassen?	5
2.	Goede hygiënepraktijken	6
3.	Processtroomdiagrammen	10
4.	Kritische controlepunten (CCP's) en punten van aandacht (PVA's)	11

1. Inleiding

Deze module is een aanvulling op het praktijkhandboek autocontrole voor de B2C-sectoren. De module moet, bovenop het praktijkhandboek, verplicht worden toegepast door operatoren die vallen onder het toepassingsgebied van deze module en die gebruik willen maken van de versoepelingen inzake HACCP.

1.1 Toepassingsgebied

Deze module is van toepassing voor operatoren die naast voeding, als ondergeschikte activiteit, ook non-food producten verkopen, zoals **voorverpakte diervoeders, voorverpakte pesticiden, voorverpakte meststoffen en/of voorverpakte zaden, paspoortplichtige planten, vermeerderingsmateriaal en voor diervoeding gedekteerde levensmiddelen.**

- De pesticiden mogen enkel verkocht worden voor niet-professioneel gebruik. De verkoop van pesticiden voor professioneel gebruik valt niet onder het toepassingsgebied van de generieke gids voor de B2C-sectoren;
- De verkoop van pootaardappelen is niet opgenomen in het toepassingsgebied van de generieke gids voor de B2C-sectoren;
- Diervoeders mogen enkel verkocht worden aan particulieren. De verkoop in bulk en verkoop voor professioneel gebruik vallen niet onder het toepassingsgebied van de generieke gids voor de B2C-sectoren.

1.2 Hoe deze module toepassen?

- ⇒ Pas de goede hygiënepraktijken (GHP), beschreven in deze module, correct toe;
- ⇒ Selecteer de nodige processtroomdiagrammen, zodat alle productieprocessen nauwkeurig weergegeven worden. Het is mogelijk dat een stroomdiagram niet voor 100% overeenstemt met uw productieproces. In dat geval moet u het diagram aanpassen (stappen toevoegen of weglaten). Hou de wijzigingen goed bij (elektronisch of op papier);
- ⇒ Neem de relevante gevaren, kritische punten (CCP's en PVA's), kritische grenswaarden en correctieve acties over, zoals opgenomen in deze module. Ook hier is het mogelijk dat een bepaald gevaar niet van toepassing is voor uw specifiek productieproces, u andere grenswaarden wil hanteren of de correctieve acties wil wijzigen. Het is toegelaten om van de voorgestelde waarden en acties af te wijken, maar enkel op voorwaarde dat u dit goed motiveert en onderbouwt: zorg voor de nodige documentatie (bijv. gevarenanalyse, wetenschappelijke studies, literatuurgegevens, labo-analyses...).

In de stroomdiagrammen is aangegeven met behulp van kritische controlepunten (CCP's) en punten van aandacht (PVA's) in welke stap van het proces er extra aandacht besteed moet worden aan de voedselveiligheid. Het zijn de stappen waar het niet volstaat om de GHP toe te passen. Voor elk van de PVA's en CCP's die in de stroomdiagrammen opgenomen zijn, is extra controle nodig om op het eind van het proces een veilig eindproduct te bekomen:

- ⇒ Controleer (bekijk, meet, weeg...) volgens de opgegeven bewakingsmethode en met de opgelegde frequentie of de normen en kritische grenswaarden worden gerespecteerd;

- ⇒ Neem de nodige correctieve acties en corrigerende maatregelen wanneer normen of grenswaarden niet worden gerespecteerd en registreer ze, samen met de afwijking/niet-conformiteit. De correctieve acties en corrigerende maatregel(en) moeten gekozen worden in functie van de vastgestelde niet-conformiteit

Vergeet niet de CCP's en PVA's na te kijken en eventueel aan te passen wanneer u in de voorgaande stappen het processtroomdiagram hebt aangepast!

Wanneer u niet van de versoepelingen kan genieten, moet u **alle** controles registreren en niet alleen de niet-conformiteiten.

2. Goede hygiënepraktijken

Algemeen

- Vermijd **kruisbesmetting** van andere producten die aanwezig zijn, bijv. levensmiddelen, zaden, diervoeders... Zorg daarom steeds voor een strikte scheiding tussen pesticiden, diervoeders, meststoffen, zaden en levensmiddelen en let erop dat de verpakking van de producten niet beschadigd is;
- Zorg ervoor dat alle verplichte vermeldingen aanwezig zijn op de verpakking van de non-food producten;
- Verwijder de producten met een beschadigde verpakking onmiddellijk als afval;
- Respecteer steeds de bewaarvoorschriften en, indien van toepassing, houdbaarheid van de fabrikant;
- Er wordt aanbevolen de FIFO-principes na te leven bij het aanvullen van de rekken: de producten die in de rekken blijven liggen, worden naar voren verplaatst en de nieuwe producten worden achteraan geplaatst.

Pesticiden

- Verkoop alleen voorverpakte en **goedgekeurde pesticiden**. De lijst van goedgekeurde producten kan gevonden worden op Fytoweb: www.fytoweb.be;
- Zorg ervoor dat u over een systeem beschikt dat het mogelijk maakt om producten uit de verkoop te halen wanneer ze hun erkenning verliezen;
- Pas bij de verwijdering van pesticiden de regels die van toepassing zijn voor de betrokken chemische stoffen toe;
- Pesticiden die voorzien zijn van een minimale houdbaarheidsdatum "ten minste houdbaar tot ..." mogen verkocht worden tot de dag voor deze houdbaarheidsdatum en worden uit de rekken genomen op de dag voor deze datum (na de sluiting van de winkel) of op de dag zelf van deze datum (vóór de opening van de winkel).

Meststoffen en zaden

- Verkoop alleen voorverpakte en **goedgekeurde meststoffen** die vermeld worden in bijlage I van het koninklijk besluit van 28 januari 2013 betreffende het in de handel brengen en het gebruiken van meststoffen, bodemverbeterende middelen en teeltsubstraten of in de lijst van ontheffingen onder de rubriek meststoffen op Fytoweb: www.fytoweb.be;
- Zorg ervoor dat u over een systeem beschikt dat het mogelijk maakt om meststoffen uit de verkoop te halen wanneer ze hun goedkeuring verliezen;
- Meststoffen en/of zaden die voorzien zijn van een minimale houdbaarheidsdatum "ten minste houdbaar tot ..." mogen verkocht worden tot de dag voor deze houdbaarheidsdatum en worden uit de rekken genomen op de dag voor deze datum (na de sluiting van de winkel) of op de dag zelf van deze datum (vóór de opening van de winkel).

Diervoeders

- De verpakkingen, etiketten en begeleidende documenten van de diervoeders bevatten alle verplichte vermeldingen op een onuitwisbare, goed zichtbare en voor de klant gemakkelijk leesbare manier;
- Voor alle **verpakte diervoeders** zijn o.a. de volgende verplichte vermeldingen aanwezig:
  - het soort diervoeder: "voedermiddel", "volledig diervoeder" of "aanvullend diervoeder", naargelang het geval:
    - voor een "volledig diervoeder" kan, in voorkomend geval, de benaming "volledige melkvervanger" worden gebruikt;
    - voor een "aanvullend diervoeder" kunnen, in voorkomend geval, de benamingen "mineraal voeder" of "aanvullende melkvervanger" worden gebruikt;
    - voor andere gezelschapsdieren dan katten en honden, kunnen de benamingen "volledig diervoeder" of "aanvullend diervoeder" vervangen worden door "mengvoeder";
  - de naam of handelsnaam en het adres van de voor de etikettering verantwoordelijke exploitant (en het erkenningsnummer indien beschikbaar);
  - het referentienummer van het lot;
  - de netto hoeveelheid, uitgedrukt in massa of in volume;
  - de lijst van additieven, voorafgegaan door het opschrift "additieven";
  - indien nodig, het vochtgehalte.
- In het specifieke geval van de **mengvoeders** (mengsels van minstens twee grondstoffen voor dierenvoeder, met of zonder dierenvoederadditieven, bestemd voor orale vervoeding, in de vorm van volledige diervoeders of als aanvullende dierenvoeder) bevat de etikettering de volgende verplichte vermeldingen:
  - de diersoort of categorieën van dieren waarvoor het mengvoeder is bestemd;
  - de gebruiksaanwijzing met vermelding van de bestemming van het diervoeder;
  - in het geval dat de producent niet de voor de etikettering verantwoordelijke persoon is, de naam of handelsnaam en het adres van de producent of indien deze beschikbaar is het erkenningsnummer van de producent;
  - de minimale houdbaarheidsdatum;
  - de lijst van grondstoffen waaruit het mengvoeder bestaat, voorafgegaan door het opschrift "samenstelling". Deze lijst kan het gewichtspercentage omvatten en, indien van toepassing, de verplichte vermeldingen met betrekking tot de analytische bestanddelen en indien nodig hun gehalte.

- In het specifieke geval van diervoeders met een bijzonder voedingsdoel (dieetvoeders) bevat de etikettering de vermelding dat vóór het gebruik van het diervoeder of vóór de verlenging van de gebruikstermijn het advies van een voedingsdeskundige of van een dierenarts dient te worden ingewonnen.
- In het specifieke geval van de **voeders voor gezelschapsdieren** bevat de etikettering de vermelding van een gratis telefoonnummer of van een ander passend communicatiemiddel zodat de afnemer naast de verplichte gegevens ook aanvullende informatie kan ontvangen.
- Er is een **uitzondering** voorzien voor de verplichtingen rond voeders bestemd voor gezelschapsdieren die in verpakkingen met meerdere recipiënten verkocht worden. Voor zover de gecombineerde totale hoeveelheid van de verpakking niet meer dan 10 kg bedraagt, moeten volgende vermeldingen op elk individueel recipiënt voorkomen:
  - het type diervoeder;
  - het referentienummer van het lot;
  - de netto hoeveelheid;
  - de diersoort;
  - de houdbaarheidsdatum.

Voor diervoeding gedeklasseerde levensmiddelen

Voor diervoeding gedeklasseerde levensmiddelen zijn diervoeders die van dierlijke oorsprong kunnen zijn of niet en die geen specifieke behandeling hebben ondergaan voordat zij als diervoeding gebruikt worden.

- Verkoop enkel oude levensmiddelen die omwille van commerciële redenen gedeklasseerd werden en die geen specifieke behandeling hebben ondergaan om als diervoeding voor huisdieren gebruikt te kunnen worden. Verkoop nooit oude levensmiddelen (van dierlijke oorsprong of niet) die niet meer geschikt zijn voor consumptie door van de aanwezigheid van een gevaar voor de voedselveiligheid (bijv. door een chemische, fysische of microbiologische contaminatie, door zichtbaar aanwezige schimmels, door een vreemde geur die bederf doet vermoeden...). Gedeklasseerde levensmiddelen die voor diervoeding bestemd zijn, zijn dus altijd vrij van bederf;
- Gedeklasseerde levensmiddelen worden altijd voorverpakt!
- Maak een onderscheid tussen:
  - de gedeklasseerde producten van **niet-dierlijke oorsprong**: bijv. brood, cake, gebak, deegwaren... Deze producten worden niet beschouwd als dierlijke producten als ze geen vlees, vleesbereidingen, vis, schaaldieren, weekdieren, melk of rauwe eieren bevatten of daarmee in contact zijn geweest. Als melkproducten (andere dan rauwe melk), ei-producten (andere dan rauwe eieren), gelatine of honing als ingrediënt werden gebruikt bij de vervaardiging ervan en als het gehalte aan al deze ingrediënten samen groter is dan of gelijk aan het gehalte aan het belangrijkste van de andere ingrediënten, behoren deze producten tot de categorie van levensmiddelen van dierlijke oorsprong. Gedeklasseerde levensmiddelen van niet-dierlijke oorsprong kunnen bestemd zijn voor alle dieren, inclusief voedselproducerende dieren.
  - de gedeklasseerde producten van **dierlijke oorsprong**: bijv. vlees, vleesbereidingen, vleesproducten, vis, schaaldieren, weekdieren, honing, melkproducten, ei-producten... Deze gedeklasseerde producten zijn enkel bestemd voor gezelschapsdieren en mogen nooit opnieuw in de voedselketen komen!

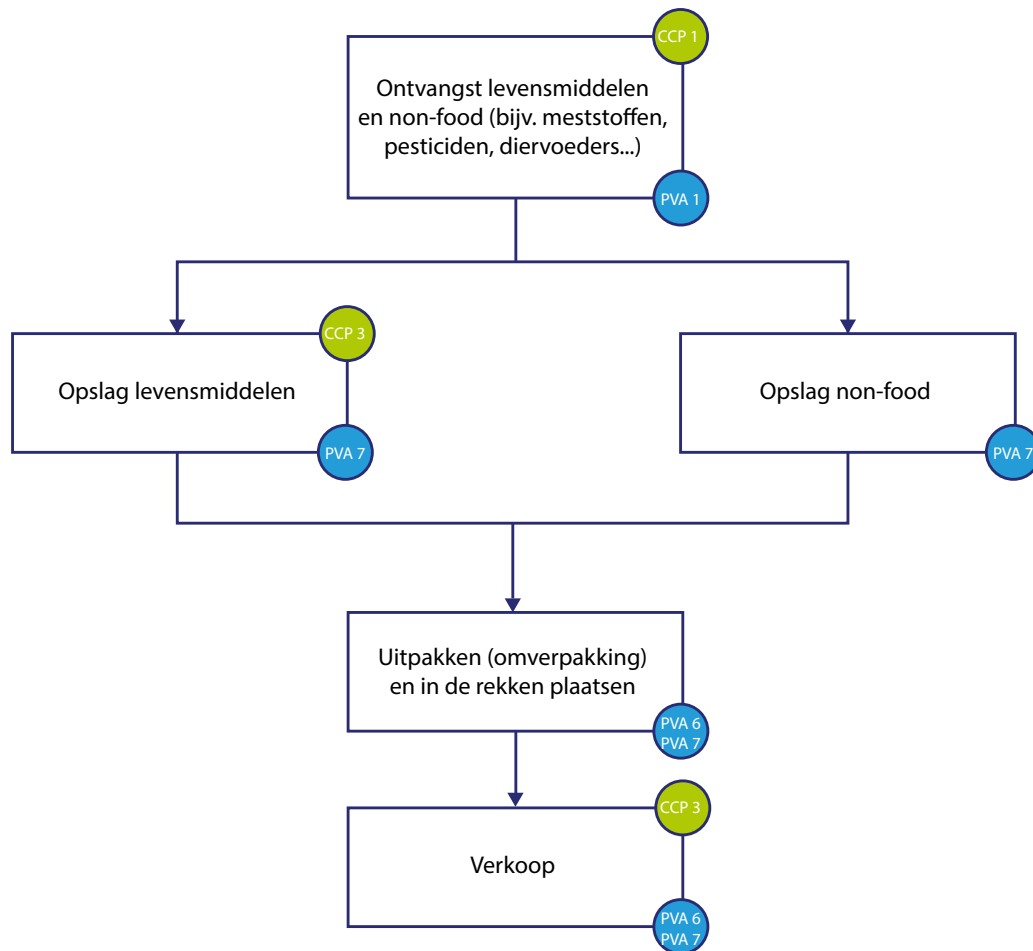

- Voorzie alle verplichte vermeldingen op een voor de klant gemakkelijk zichtbare en vlot leesbare manier;
  - Voor elk gedeklasseerd product van niet-dierlijke oorsprong en voorverpakt verkocht, zorgt u dat aan de klant minstens volgende informatie gegeven wordt:
    - de vermelding “voedermiddel voor dieren”;
    - de naam van het gedeklasseerd product (de naam van (categorie van) de grondstof van het voeder, bijv. brood, groenten, fruit...) (*);
    - het nettogewicht van de verpakking;
    - de uiterste gebruiksdatum (*);
    - de naam van de verantwoordelijke en/of de firmanaam alsook het adres van de operator (*);
    - een lotnummer dat bijv. de datum van verpakken of deklasseren kan zijn (*).
  - In het geval van de gedeklasseerde levensmiddelen van dierlijke oorsprong die aan particulieren verkocht worden als diervoeder voor huisdieren, maakt u de volgende bijkomende informatie aan de klant over:
    - de vermelding “voeder enkel bestemd voor honden en katten”;
    - de aard van het product en, indien nodig, het toegepaste conserveringsprocedé (*).

De vermeldingen met een (*) kunnen op het etiket of via een begeleidend document aan de koper worden verstrekt.

3. Processtroombigrammen

Verkoop van levensmiddelen en non-food

4. Kritische controlepunten (CCP's) en punten van aandacht (PVA's)

CCP 1 – Ontvangst

Beschrijving	Gevaar/ risico	Normen en kritische grenswaarden	Bewakingsmethode en frequentie	Corrigerende maatregelen en correctieve acties
Ontvangst	x M: te hoge temperatuur	Kerntemperatuur voorgeschreven door de fabrikant en vermeld op het etiket	Steekproefsgewijze controle van de temperatuur van de goederen bij ontvangst	<p>De afwijkingen registreren</p> <p>De producten weigeren bij de levering</p> <p>De afwijkingen melden aan de leverancier</p> <p>De leverancier vragen welke acties hij ondernomen heeft om te vermijden dat het probleem zich herhaalt</p> <p>Controle van de efficiëntie van de voorgestelde acties van de leverancier, door bijvoorbeeld verhoogde ingangscntrole bij de betrokken leverancier</p> <p>De producten sneller op een aangepaste plaats en temperatuur opslaan</p> <p>De producten zo snel mogelijk verwerken om het risico te elimineren of op een gepaste manier vernietigen</p> <p>Personeel opleiden zodat de maximale wachttijd gerespecteerd wordt</p>

Betekenis van de gebruikte symbolen:

+: Besmetting/ x: Vermenigvuldiging/ C: Chemisch gevaar/ F: Fysisch gevaar/ M: Microbiologisch gevaar

PVA 1 – Ontvangst

Beschrijving	Gevaar/ risico	Normen en kritische grenswaarden	Bewakingsmethode en frequentie	Corrigerende maatregelen en correctieve acties
Ontvangst	+ CFM: beschadigde verpakking + M: kruisbesmetting x M: overschrijding houdbaarheid	Verpakking proper en niet beschadigd Verse producten Producten die hun houdbaarheidsdatum niet overschreden hebben	Steekproefsgewijze visuele controle van de verpakking bij ontvangst Steekproefsgewijze controle van de versheid van de producten bij ontvangst Steekproefsgewijze controle van de houdbaarheidsdata van de producten bij ontvangst	De producten weigeren bij de levering De afwijkingen melden aan de leverancier De leverancier vragen welke acties hij ondernomen heeft om te vermijden dat het probleem zich herhaalt Controle van de efficiëntie van de voorgestelde acties van de leverancier, door bijvoorbeeld verhoogde ingangscntrole bij de betrokken leverancier

Betekenis van de gebruikte symbolen:

+: Besmetting/ x: Vermenigvuldiging/ C: Chemisch gevaar/ F: Fysisch gevaar/ M: Microbiologisch gevaar

PVA 6 – Verpakking en etikettering van (eigen) voorverpakte producten voor verkoop				
Beschrijving	Gevaar/ risico	Normen en kritische grenswaarden	Bewakingsmethode en frequentie	Corrigerende maatregelen en correctieve acties
Verpakking en etikettering van (eigen) voorverpakte producten voor verkoop	x M: gebrek aan/foutieve houdbaarheidsdatum of bewaarcondities + CFM: beschadigde verpakking + C: verontreiniging door verpakkingsmateriaal + C: allergenen niet vermeld op etiket	Correcte vermeldingen Onbeschadigde, geschikte en intacte verpakking Voldoende afgesloten verpakking	Continue aandacht voor de etikettering Indien nodig, houdbaarheidsstudies uitvoeren Visuele controle van de producten bij verkoop Controleren van het verpakkingsmateriaal bij de ontvangst ervan	Producten met een beschadigde verpakking verwijderen als afval Producten met een verkeerde etikettering verwijderen en opnieuw etiketteren Oorzaak van het probleem nagaan en vermijden dat het zich kan herhalen: <ul style="list-style-type: none"> • de werking van de gebruikte toestellen controleren • andere verpakkingsmaterialen gebruiken Personeel opleiden

Betekenis van de gebruikte symbolen:

+: Besmetting/ x: Vermenigvuldiging/ C: Chemisch gevaar/ F: Fysisch gevaar/ M: Microbiologisch gevaar

PVA 7 – Houdbaarheid van bederfelijke producten tijdens opslag en verkoop

Beschrijving	Gevaar/risico	Normen en kritische grenswaarden	Bewakingsmethode en frequentie	Corrigerende maatregelen en correctieve acties
Overschrijden houdbaarheid van bederfelijke producten	x M: overschrijding houdbaarheid	Producten die hun uiterste consumptiedatum niet overschreden hebben	Dagelijkse controle van de houdbaarheid of uiterste consumptiedata van de producten	Producten waar van de uiterste consumptiedatum overschreden is verwijderen als afval Bijkomende opleiding van het personeel in verband met de maatregelen van bewaking

Betekenis van de gebruikte symbolen:

+: Besmetting/ x: Vermenigvuldiging/ C: Chemisch gevaar/ F: Fysisch gevaar/ M: Microbiologisch gevaar

